

АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ЗДРАВΟΣЛОВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦАТА ОТ ДЕТСКИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЗА УЧЕБНАТА 2023-2024 ГОДИНА

Анализът и оценката на здравословното състояние на децата от детските градини в област Велико Търново за учебната 2023/24 година са изготвени на базата на:

✓ обобщените данни за здравословното състояние на децата в детските градини, изготвени от медицинските специалисти от здравните кабинети в детските заведения въз основа на предоставените им от личните лекари талони от профилактичните прегледи, съгласно Наредба №3 на МЗ за здравните кабинети в детските заведения и училищата (обн. ДВ, бр. 38/2000 г.);

✓ Наредба №8 на МЗ за профилактичните прегледи и диспансеризацията (обн. ДВ, бр. 92/2016 г.);

✓ схемата за анализ на здравословното състояние на децата с приложени таблици (писмо на МЗ №32-00-138 от 06.10.2005 г. и изменения от 06.03.2007 г.).

I. Обслужван контингент:

През учебната 2023/2024 година, по данни на Регионално управление на образованието – Велико Търново, детските заведения в област Велико Търново са посещавани от общо **6 347** деца на възраст от 1 до 7 години, от които 1 946 са до 3 години и **4 401** от 3 до 7 години, разпределени в **274** групи. **(Таблица I. 1.)**

В детските градини, в чиито здравни кабинети работят медицински специалисти, през отчетната година се възпитават **5 610** деца, от които с **профилактични прегледи са обхванати общо 5 596** деца, т.е. **99,75%**. **(Таблица I. 2.)**

В сравнение с предходната учебна година **делът на обхванатите с профилактични прегледи деца е нараснал с 1,33%** (2022 г. – 98,42%, 2023 г. – 99,75%).

II. Антропометрични показатели – ръст и телесна маса:

Оценката на антропометричните показатели е направена на базата на средните стойности (x) и стандартното отклонение (s) на същите по възраст и пол, като се оформят следните групи:

- I група норма ($x \pm 1s$) – включва деца, чиито показатели са в границите на средната стойност;

- II група разширена норма – включва деца, при които антропометричните показатели са между ($x \pm 1s$) и ($x \pm 2s$);

- III група извън нормата – включва деца, чиито антропометрични измервания са под ($x - 2s$) и над ($x + 2s$).

1. По показателя ръст:

В I група норма попадат по-голямата част от обхванатите с профилактични прегледи деца – **4 578**, което съставлява **81,81%**;

Във II група разширена норма са **804** от обхванатите деца с профилактични прегледи (**14,37%**);

В III група извън нормата са **214** деца, т.е. **3,82%** от обхванатите с профилактични прегледи деца. В подгрупата под (x-2s) са **111** деца (**1,98%**), а в подгрупата над (x+2s) са **103** деца (**1,84%**).

Данните за ръста на децата са представени в **Таблица II. 1.**

2. По показателя телесна маса:

В I група норма попадат **4 453 (79,57%)** от обхванатите с профилактични прегледи деца;

Във II група разширена норма са **890 (15,90%)** от децата, преминали профилактичен преглед;

В III група извън нормата са **253 (4,52%)** от обхванатите с профилактични прегледи деца. В подгрупата под (x-2s) са общо **91** деца (**1,63%**), а в подгрупата над (x+2s) са **162** деца (**2,89%**).

Данните за телесната маса на децата са представени в **Таблица II. 2.**

В сравнение с предходната учебна 2022/2023 година, не се наблюдава съществена разлика в разпределението на децата по групи, съобразно стойностите на антропометричните им показатели (ръст и телесна маса) - виж **Приложение 1.**

ПОКАЗАТЕЛ		УЧЕБНА ГОДИНА	
		2022/2023	2023/2024
Ръст	I група норма	82,80%	81,81%
	II група разширена норма	13,98%	14,37%
	III група извън нормата	3,22%	3,82%
Телесна маса	I група норма	80,95%	79,57%
	II група разширена норма	14,92%	15,90%
	III група извън нормата	4,14%	4,52%

Приложение 1. Разпределение на децата, посещаващи детски заведения в област Велико Търново според ръста и телесната маса за последните две учебни години (в %).

III. Диспансерно наблюдение на децата в област Велико Търново през учебната 2023/2024 година

Според получените в РЗИ – Велико Търново данни, от медицинските специалисти от здравните кабинети на детските градини, в област Велико Търново през 2023 година на диспансерно наблюдение са били **245** деца

(4,38% от децата, обхванати с профилактични прегледи), от които **128 момчета и 117 – момичета.**

Структурата на заболяванията сред децата, подлежащи на диспансерно наблюдение за **2023** година е следната:

1. Болестите на дихателната система заемат първо място сред причините за диспансеризация на децата във Великотърновска област. От тях са засегнати **85 деца**, което представлява **34,69%** от всички диспансеризирани. В тази група най-много – 71,76% са децата (61), боледуващи от астма. От диспансеризираните с астма деца: 30 са момчета и 31 момичета.

2. На второ място са болестите на нервната система и сетивните органи – 53 деца (21,63% от всички диспансеризирани). От тях, преобладаващият брой е деца със **зрителни проблеми - 41 деца (77,36% от групата)** и **12 деца (22,64%) са с неврологични заболявания.**

Преобладаващата част от децата с **офталмологични проблеми** е с „Намаление на зрението на двете очи“ - 28 деца (68,29% от диспансеризираните деца с очни заболявания).

От диспансеризираните деца с **неврологични заболявания (12)** най-много са с ДЦП (8) и с епилепсия (3 деца).

3. Трето място сред заболяванията при децата, изискващи диспансерно наблюдение, заемат инфекциозните и паразитни болести (20,00%). Диспансерни са **всички с ентеробиоза.**

4. Психичните разстройства заемат четвърто място – **26 диспансеризирани деца (10,61%),** от които 16 деца – с генерализирано разстройство в развитието детски аутизъм и 9 деца – с други поведенчески и емоционални разстройства.

При анализа на диспансерното наблюдение на децата в област Велико Търново през учебната 2023/2024 година правят впечатление два факта: спад (- 10,23%) на относителния дял на децата със заболявания на дихателната система – от 44,92% за 2022 г. на 34,69% през 2023 г. и нарастване (+10,25%) на относителния дял на децата, диспансеризирани с инфекциозни и паразитни заболявания от 9,75% за 2022 г. на 20,00% през 2023 г.

Диспансерното наблюдение на децата в област Велико Търново през учебната 2023/2024 година е представено в **Таблица III.**

IV. Регистрирани заболявания (само новооткрити заболявания) при профилактичните прегледи на децата през 2023 година (септември – декември) в област Велико Търново

С **новооткрити заболявания за годината са 300 деца,** което съставлява **5,36%** от обхванатите с профилактични прегледи общо 5 596 деца.

Разпределението по възраст на децата с новооткрити заболявания е, както следва: от 1 до 3 години – 17 деца (5,70% от новодиспансеризираните деца) и от 4 до 7 години – 283 деца (94,30%).

Най-разпространените новооткрити заболявания сред децата са: **бронхиална астма** (64 деца), **смущения в зрението** (52 деца), **пневмония** (43 деца), **хронични заболявания на тонзилите и аденоидните вегетации** (28), **затлъстяване** (27 деца), **алергичен ринит** (24 деца) и **специфично забавяне в развитието** (16).

В сравнение с 2022 година, относителният дял на децата с новооткрити заболявания през 2023 година, посещаващи детски заведения, се запазва без съществена промяна съответно: 2022 г. – 5,50 % и 2023 г. – 5,36%.

Заболяванията, регистрирани при профилактичните прегледи от личните лекари на децата за 2023 г. са представени на **Таблица IV**.

ОБЩИ ИЗВОДИ:

1. През 2023 година леко се е увеличил относителният дял на извършените профилактични прегледи на децата, посещаващи детски заведения в област Велико Търново от 98,42% през 2022 на **99,75%**.

2. Данните от направените през 2023 година профилактични прегледи показват, че почти всички деца в областта имат **нормални антропометрични показатели (вкл. и разширена норма)**: за ръст – 96,18% и за телесна маса – 95,47%. В сравнение с предходната учебна година стойностите на двата показателя се запазват почти същите.

3. Относителният дял на диспансеризираните деца се запазва както е бил предходната година: 4,02% през 2022 г. и 4,38% през 2023 г. Структурата на болестите сред децата от 1 до 7-годишна възраст, подлежащи на диспансерно наблюдение леко се променя. Болестите на дихателната система отново заемат първо място. На второ място остават очните заболявания и към тях от трето място (за 2022 г.) се нареждат болестите на нервната система. Групата на инфекциозните заболявания и паразитните болести преминава от четвърто място през 2022 г. на трето място през 2023 г.

Прави впечатление непълната корелация на данните за новооткритите заболявания, подлежащи на диспансерно наблюдение и броят на фактически диспансеризираните деца.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЗДРАВΟΣЛОВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦАТА:

Към ръководствата на общините:

1. Осигуряване и поддържане на материално-техническата база на детските заведения в съответствие с нормативната база. Оптимизиране на материално-техническата база – обзавеждане с учебна мебел, съобразена с

възрастта и ръста на децата и с оглед профилактика на гръбначните изкривявания.

2. Създаване на условия за осигуряване на здравословно хранене на децата, отговарящо на физиологичните норми и изисквания, в съответствие с: Наредба № 2 на МЗ за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 3 години в детските заведения и кухни (обн. ДВ, бр. 28/2013 г.) и Наредба № 6 от 10 август 2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години в детски заведения.

3. Осигуряване на медицинско обслужване на децата в детските заведения, съгласно Наредба №3 на МЗ за здравните кабинети в детските и учебни заведения (Обн. ДВ, бр. 38 от 2000 г.; изм. ДВ, бр. 83 от 2000 г.).

Към ръководствата на детските заведения:

1. Поддържане на материално-техническата база в детските заведения, в съответствие със санитарно-хигиенните изисквания с цел осигуряване на оптимални условия за растеж и развитие на децата.

2. Осигуряване на хранене на децата, отговарящо на физиологичните норми и изисквания, в съответствие с: Наредба № 2 на МЗ за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 3 години в детските заведения и кухни (обн. ДВ, бр. 28/2013 г.) и Наредба № 6 от 10 август 2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години в детски заведения (обн. ДВ, бр. 65 от 2011 г.).

3. Организиране и провеждане на разнообразни форми на спорт и туризъм с децата.

4. Организиране и провеждане на здравно-образователни дейности с децата и родителите относно рисковите за хроничните незаразни болести фактори – нездравословно хранене, ниска физическа активност, тютюнопушене, злоупотреба с алкохол както и за профилактиката на заразните и паразитни заболявания, съвместно с медицинския специалист в детското заведение.

5. Включване на детските заведения в изпълнението на програми (регионални, национални и международни) за профилактика на болестите и промоция на здравето на децата.

6. Организиране и провеждане на редовни занимания по лечебна физкултура за децата с гръбначни изкривявания и затлъстяване, които да се осъществяват под ръководството на кинезитерапевт или рехабилитатор.

7. Информирание на родителите за необходимостта от предоставяне на данни за проведените профилактични прегледи на децата им.

8. Запознаване на родителите с резултатите за здравословното състояние на децата с цел предприемане на мерки от тяхна страна за осигуряване на здравословно хранене и повишаване на двигателната активност на децата.

Към медицинските специалисти

от здравните кабинети в детските заведения:

1. Организиране и провеждане на профилактични дейности за предотвратяване или ограничаване на рисковите за хроничните незаразни болести фактори в по-късна възраст – нездравословно хранене, ниска физическа активност и други.

2. Участие в изработването на дневния режим на сън, хранене и занимания на децата, съобразно възрастта им.

3. Участие в изготвянето на седмичните менюта и контрол по спазване на изискванията за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 7 години, съгласно: Наредба № 2 на МЗ за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 3 години в детските заведения и кухни (обн. ДВ, бр. 28/2013 г.) и Наредба № 6 от 10 август 2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години в детски заведения (обн. ДВ, бр. 65 от 2011 г.).

4. Участие в организиране и провеждане на здравно-образователни дейности с децата и родителите относно рисковите за хроничните незаразни болести фактори – нездравословно хранене, ниска физическа активност, тютюнопушене, злоупотреба с алкохол както и за профилактиката на заразните и паразитни заболявания.

5. Участие в подготовката и провеждането на различни форми на отдих и туризъм сред децата.

6. Съдействие при включване на децата с гръбначни изкривявания и със затлъстяване в групи по лечебна физкултура и при провеждане на заниманията.

7. Съдействие при изпълнението на действащи програми (регионални, национални и международни) за профилактика на болестите и промоция на здравето на децата.

8. Участие в провеждането на профилактични и противоепидемични дейности за предотвратяване възникването и ограничаване на разпространението на заразни и паразитни заболявания в детските заведения.

9. Осъществяване на контрол върху текущото хигиенно състояние на детското заведение.

10. Активно събиране от родителите на данните за проведените от ОПЛ профилактични прегледи на децата им.

11. Участие в срещи за запознаване на родителите с резултатите за здравословното състояние на децата.

Изготвил:

д-р Светлана Моминска
началник на отдел ПБПЗ
дирекция ОЗ